

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ *

MANAGEMENT MODELS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN THE DIMENSION OF EDUCATIONAL MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE

อลงกต คชสาร¹ และ รัตน์ฐภักดิ์ ธนโชติสุขสabay²

Arongkot Khosshasarn¹ and Rattthaphat Thanachotsuksabai²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹Educational Administration, Graduate School of Phetchabun Rajabhat University, Thailand

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²Educational Administration, Graduate School of Western University, Thailand

Corresponding Author's Email: arongkot.kho@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และ 3) เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษารองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอน สภานักเรียน และนักเรียนในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 129 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

* Received 27 May 2024; Revised 14 June 2024; Accepted 29 June 2024

และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, การจัดการสถานศึกษา, ความเป็นเลิศ

Abstract

This research aims to 1) study the state of management in schools affiliated with the office of Basic Education Commission in the dimension of achieving educational excellence, 2) develop a management model for these schools in the same dimension, and 3) evaluate the suitability and feasibility of implementing this management model. The research employs a mixed-methods approach. The target group for the research consists of 129 individuals, including school directors, deputy school directors or heads of administration, heads of curriculum, heads of student development activities, teachers, student council members, and students in schools under the office of Basic Education Commission, selected through purposive sampling. The research instruments include questionnaires and interviews, with the data analyzed using means, percentages, standard deviations, and descriptive and narrative analysis.

The findings revealed that:

1. The overall state of management in schools affiliated with the office of Basic Education Commission in the dimension of achieving educational excellence is at a high level across all aspects.

2. The management model for these schools in the dimension of achieving educational excellence consists of three main components: organizational management, learning management, and student quality development.

3. The evaluation of the management model for schools under the Office of Basic Education Commission in the dimension of achieving educational excellence indicates that it is highly suitable and feasible for implementation.

Keywords: Management model, School Management, Educational Excellence

บทนำ

การขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งาน การใช้ทรัพยากรเชิงปัญญาเชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยี สู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากลนักเรียนครูและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 1) คุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน นำคนไปพัฒนาสังคมและสร้างสรรค์สังคมเพื่อพัฒนาชาติ (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2550 : 8) จึงต้องทบทวนการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐาน คุณภาพสามารถเป็นแบบอย่างได้ ในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้เป็นที่ไปตามแนวทางของ สมศ. ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 12 “ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษา มาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา” ให้สถานศึกษากลุ่มที่ต้อง ยกกระดับมาตรฐาน คือ สถานศึกษาที่มีผลการประเมินยังไม่ได้การรับรอง กลุ่มที่ต้องรักษามาตรฐาน คือ สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองและมีผลการประเมินใน

ระดับดีและกลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ คือ สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองและมีผลการประเมินในระดับดีมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 6)

สถานศึกษาควรมีระบบบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน คำนึงถึงภารกิจสำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ในด้านเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการ แข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำสภาพการบริหารและจัดการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มเติมใน ด้านประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 6 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาพที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และ 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 14) การที่โรงเรียนจะมีความเป็นเลิศได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และครู คือ บุคลากรที่มีความสำคัญที่สุด ที่จะนำความเป็นเลิศของโรงเรียนเกิดขึ้น เนื่องจากบุคลากรเป็นผู้นำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติให้เกิดผลเชิงรูปธรรม (จิตราภรณ์ สามไชย, 2561: 4) สถานศึกษาทุกแห่ง จึงมีเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ประธานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ประธานนักเรียน ในโรงเรียนเพชรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 60 โรงเรียน

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สภานักเรียนนักเรียนในโรงเรียนเพชรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 129 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน สภานักเรียนนักเรียนในโรงเรียนเพชรพิทยาคม จำนวน 1 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำนวน 6 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามผู้วิจัยขอหนังสือจากจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อขอให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยัง ผู้อำนวยการโรงเรียนเพชรพิทยาคม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์เพื่อขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

2. การเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเพชรพิทยาคมและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยการกำหนดคำถามที่ครอบคลุมสอดคล้องกับเนื้อหาที่ทำการวิจัย ระหว่างการสัมภาษณ์ขออนุญาต ทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกประเด็นสำหรับการนำไปวิเคราะห์ และเรียบเรียงในขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะทำการจดบันทึกประเด็นที่สำคัญ โดยมีการสังเกตผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการบันทึก และถอดเทปรายวันแบบคำต่อคำ ประโยคต่อประโยคและมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำอีกครั้ง เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในครั้งต่อไป

3. การเก็บรวบรวมโดยใช้แบบประเมิน

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อขอให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมินในการวิจัยในครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจัดส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและประสานงานกับฝ่ายธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยดำเนินการรวบรวมแบบประเมินจากกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกำหนดวันขอรับแบบประเมินคืน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยมีดังนี้ ด้านนางองค์กร ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการจัดการเรียน การสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลด้านคุณภาพครู

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารองค์กร ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ มีดังนี้

1) การนำสถานศึกษากำหนด วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ค่านิยม และผลดำเนินการที่ชัดเจน เชื่อมโยงสอดคล้องตามนโยบายและบริบทของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา การติดตามโครงการต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การนิเทศการเรียน การสอน การสรุปผลรายงาน ตามแผนปฏิบัติการจัดทำข้อมูล บริการ สารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการให้บริการและประชาสัมพันธ์

2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา จัดทำกลยุทธ์ วางแผนบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วม นำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ มีการนิเทศภายในสถานศึกษา ติดตามผลดำเนินงานตามแผน และนำผลการสรุปการดำเนินงานจัดทำสารสนเทศเพื่อวางแผนพัฒนาและเผยแพร่

3) การพัฒนาบุคลากร สถานศึกษากำหนดแผนพัฒนาบุคลากร ตามภาระงานที่มอบหมายตรงกับความต้องการของบุคลากรทั้ง 4 ฝ่าย จัดการอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน เป็นระยะ สรุป ประเมินผล และจัดทำสารสนเทศเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การมุ่งเน้นผู้เรียน สถานศึกษามีการวางแผนจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินการตามแผนโดยมุ่งเน้นการบริหารและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนิเทศภายใน ติดตามการจัดการเรียนรู้ทุกภาคเรียน จัดทำสารสนเทศผลการจัดการเรียนรู้

2) การจัดการความรู้ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา การดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้ การประเมินผลการดำเนินงาน และรวบรวมผลงานเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ การจัดระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบทันสมัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า

3) การจัดกระบวนการ สถานศึกษามีการวางแผนและเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ความต้องการเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน การดำเนินการในการจัดกระบวนการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ พันธกิจ การประเมินผลการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การมีความเป็นมาตรฐานสากล การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำหลักสูตรมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ และจัดทำสาระเพิ่มเติม ความเป็นสากล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยบูรณาการความรู้ พื้นฐานทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์การนิเทศ ติดตามประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลการทดสอบระดับชาติ และระดับนานาชาติเป็นระบบ และการนำผล การประเมินคุณภาพผู้เรียนมาวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) คุณลักษณะความเป็นไทย สถานศึกษามีการศึกษานิยาม วิเคราะห์ตัวชี้วัดและ พฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์ การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 และการพัฒนา ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อสร้างหลักสูตร สถานศึกษา การดำเนินงานพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การส่งเสริมและพัฒนา การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และนำผลการนิเทศวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเพชร พิทยาคม พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ออยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียนเพชรพิทยาคมเป็นโรงเรียนประเภทมาตรฐานสากล ยึดหลักการและนโยบายการบริหารสู่ความเป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยปรีชา ดาวเรือง (2561: 5) ทำการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัย พบว่า 1.สภาพการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยหมวดที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหมวดผลลัพธ์และหมวดการนำองค์กร รองลงมาคือหมวดการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และหมวดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือหมวดการวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ และหมวดการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ 2.กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ

สถานศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) กลยุทธ์การวางแผน 2) กลยุทธ์การจัดการองค์การ 3) กลยุทธ์การนำ และ 4) กลยุทธ์การกำกับ ติดตาม และ 19 กลยุทธ์ย่อย 3. กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์การ การจัดการ เรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิศ โสภากุหลาบ ปุริสาร, ละเอียด จงกลณี, สมลักษณ์ศรีนวกุล (2560: 84) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษา โรงเรียนวงแหวนวิทยาคม พบว่า องค์ประกอบในการบริหาร สถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการบริหารจัดการ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จต่อผู้เรียน นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับอุดม ชูลวีวรรณ (2561 : 7) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา สู่ความเป็นเลิศระดับสากล ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล คือ การมุ่งเน้นผู้เรียน เป็นส่วนในการนำองค์กรที่ไปสร้างรูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลได้

3. ผลการประเมินการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมภาพ ลีภัยรัตน์ (2560: 198) เรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐาน สากล ระดับประถมศึกษา มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ในทำนองเดียวกัน สุนทร ลาวัลย์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ กรณีศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนกัลยาณวัตรมี

ดังนี้ 1) การนำองค์กร ผู้บริหารควรเข้าใจบริบทของโรงเรียนที่มีความท้าทายในภาพรวม เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันและสม่ำเสมอ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนโรงเรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทุกด้าน 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ โรงเรียนควรมีการตรวจสอบ ปรับปรุงการดำเนินการ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นระบบและยั่งยืน 5) การมุ่งเน้นบุคลากร โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ โรงเรียนควรมีการวางแผนโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำมาบูรณาการเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ของโรงเรียน 7) ผลลัพธ์ โรงเรียนควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความก้าวหน้า เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาและบริการให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ ชนชัชย แจ็งสว่าง (2566 : บทคัดย่อ) การพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับเข้าสู่มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทุกด้านมีความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ คือ ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนของ แมนซิลลาและแจคสัน (Mansilla & Jackson, 2011 : 77-87) ที่กล่าวถึง การบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพระดับโลก ต้องมีหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผลที่มุ่งเน้นในระดับสากล ความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วโลกชุมชนการเรียนรู้ระดับมืออาชีพ และความร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนและสถาบันการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร (Organizational Administration) การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Developing student quality) ที่สามารถนำไปบูรณาการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Feasibility for Implementation)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ในระดับมาก สะท้อนว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถบูรณาการทำให้เกิดผลจริงตามบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะ ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความเป็นเลิศของครูในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาผู้เรียนในระดับสากล

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหาร องค์กร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่สร้างขึ้นผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถบูรณาการทำให้เกิดผลจริงและมีคุณภาพ ตามบริบทของพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่า ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาผู้เรียนในระดับสากล และการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำระดับสูง ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดอื่นๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.

- จิตรารณณ์ สามไชย. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนใน
จังหวัดกำแพงเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41. ใน
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชนะชัย แจ้งสว่าง. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับเข้าสู่
มาตรฐานสากล. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร, 7(20),217.
- วิจิตร ศรีสอ้าน. (2550). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในปี 2550 - 2559.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่. ใน การศึกษาและ
สถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- สุพิศ โสภา, กุหลาบ ปุริสาร, ละเอียด จงกลณี, สมลักษณ์ศรีนวกุล. (2560). การบริหาร
สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น กรณีศึกษา โรงเรียนวงใหญ่วิทยาคม. วารสาร
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 7(2).
- สุนทร ลาวัลย์. (2565). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
กรณีศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
- ปรีชา ดาวเรือง. (2561). กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12(1),47.

อุดม ชูลวีวรรณ, (2561). รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Mansilla, V. B. & Jackson, A. (2011). Educating of Global Competence: Preparing Our Youth to Engage the World. New York: Asia Society